

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
«ІНСТИТУТ ВІНОГРАДАРСТВА І ВІНОРОБСТВА ІМЕНІ В.Є. ТАЇРОВА»**



**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ВИЯВЛЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ В
НАЦІОНАЛЬНОМУ НАУКОВОМУ ЦЕНТРІ «ІНСТИТУТ
ВІНОГРАДАРСТВА І ВІНОРОБСТВА ІМЕНІ В.Є. ТАЇРОВА»**

УХВАЛЕНО

Вчена рада ННЦ ІВіВ ім. В.Є. Таїрова

Протокол № 11 від 28 серпня 2021 року

смт. Таїрове – 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату в Національному науковому центрі «Інститут виноградарства і виноробства імені В.Є. Таїрова» НААН (далі – Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про авторське право і суміжні права», Цивільного Кодексу України, інших нормативно-правових актів, Статуту та Кодексу академічної доброчесності ННЦ «ІВіВ імені В.Є. Таїрова» НААН (далі – Інститут) з метою запобігання плагіату в наукових працях аспірантів, докторантів, наукових працівників Інституту, а також уникнення випадків неправомірних запозичень із опублікованих джерел.

Положення є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності в Інституті.

Положення спрямоване на формування академічної доброчесності, дотримання правил наукової етики та поваги до інтелектуальних прав авторів та покликане сприяти впровадженню практики належного цитування.

Положення розповсюджується на усі види друкованих праць аспірантів, докторантів, наукових та науково-педагогічних працівників Інституту.

2. ПОНЯТТЯ ПРО ПЛАГІАТ ТА АКАДЕМІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

2.1. Визначення термінів:

Плагіат – це опублікування твору або його частини у незмінному або видозміненому вигляді, включаючи опублікування перекладу іншомовного твору або його частини під іменем особи, яка не є автором цього твору.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства.

Автор – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір.

Твір – оригінальне інтелектуальне творіння автора (співавторів) у сфері науки, літератури, мистецтва тощо, виражене в об'єктивній формі. До творів відносяться такі результати наукової та навчально-методичної діяльності: статті, монографії, тези, препринти, автореферати і рукописи дисертаційних робіт, фотографії, карти, плани тощо.

Цитата – фрагмент (уривок) з правомірно оприлюдненого твору з обов'язковим посиланням на його автора та/або виконавця і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

2.2. Різновиди академічного плагіату:

- відтворення в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від одного речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;
- відтворення в тексті наукової роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;
- відтворення в тексті наукової роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата;
- відтворення в тексті наукової роботи наведеної в іншому джерелі науково-технічної інформації (крім загальновідомої), без вказування на те, з якого джерела взята ця інформація;
- парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту; сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних зворотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет);
- компіляція – створення значного масиву тексту без поглибленого вивчення проблеми шляхом копіювання тексту із низки джерел без внесення в нього правок, з посиланням на авторів та «маскування» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту;
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів, як нових наукових результатів.

3. ЗАХОДИ З ПЕРЕВІРКИ ТА ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ

3.1. Запобігання плагіату в академічному середовищі Інституту здійснюється шляхом проведення комплексу профілактичних заходів:

- інформування науковців, докторантів та аспірантів про необхідність дотримання правил академічної етики та підвищення відповідальності за дотримання норм цитування;
- організація бібліотекою заходів з популяризації основ інформаційної культури;
- формування, видання і розповсюдження методичних рекомендацій щодо належного оформлення посилань на використані джерела.

3.2. Ознайомлення науковців, докторантів та аспірантів з цим Положенням.

3.3. Наукові керівники та наукові консультанти зобов'язані ознайомлювати із цим Положенням молодих науковців на усіх етапах виконання наукової роботи, контролювати та попереджувати факти академічного плагіату.

3.4. Перевірці на академічний плагіат підлягають:

- дисертаційні роботи на етапі представлення матеріалів робіт до апробації та для розгляду спеціалізованою радою, редакційною колегією або лабораторією чи відділом;
- монографії, та інші роботи, що мають авторський текст та вимагають рекомендацій Вченої ради Інституту до видання;
- рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів заходів наукового, науково-технічного і науково-методичного спрямування (конференцій, семінарів, з'їздів, конгресів).

3.5. Заходи щодо запобігання плагіату.

3.5.1. Будь-який текстовий фрагмент обсягом від речення і більше, відтворений в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі з іншого джерела, має супроводжуватися посиланням на це джерело. Винятки допускаються лише для стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальноживаними.

3.5.2. Якщо перефразування чи довільний переказ в тексті наукової роботи тексту іншого автора (авторів) займає більше одного абзацу, посилання (бібліографічне та/або текстове) на відповідний текст та/або його автора (авторів) має міститися щонайменше один раз у кожному абзаці наукової роботи, крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків (в останньому разі допускається подати одне посилання наприкінці списку).

3.5.3. Якщо цитата з певного джерела наводиться за першоджерелом, в тексті наукової роботи має бути наведено посилання на першоджерело. Якщо цитата наводиться не за першоджерелом, в тексті наукової роботи має бути наведено посилання на безпосереднє джерело цитування («цитуються за: »).

3.5.4. Будь-яка наведена в тексті наукової роботи науково-технічна інформація має супроводжуватися чітким вказуванням на джерело, з якого взята ця інформація. Винятки допускаються лише для загальновідомої інформації, визнаної всією спільнотою фахівців відповідного профілю.

3.5.5. Після проходження перевірки на наявність плагіату, всі роботи розміщуються в репозитарії Інституту.

4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ В НАУКОВИХ РОБОТАХ

Для констатації різновиду академічного плагіату необхідно встановити наявність нижчезазначених ознак.

В оцінюваній роботі міститься відтворення (повністю або частково) тексту іншого автора (авторів) через його перефразування чи довільний переказ обсягом до абзацу, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту.

В оцінюваній роботі міститься відтворення (повністю або частково) тексту іншого автора (авторів) через його перефразування чи довільний переказ обсягом більше абзацу без бібліографічного та/або текстового посилання на автора (авторів) відтвореного тексту щонайменше один раз у кожному абзаці (крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків).

Відтворюваний текст іншого автора (авторів) було створено раніше, ніж оцінювану наукову роботу (або інший ідентичний за змістом текст автора оцінюваної наукової роботи).

В оцінюваній науковій роботі наведено п'ять або більше цитат з третіх джерел, майже в такому обсязі, як вони наведені в іншому джерелі, без вказування на це інше джерело як джерело, з якого запозичені цитати. Автор не посилається на це інше джерело, або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині свого тексту) так, що з посилання незрозуміло, що саме з цього джерела насправді використано.

5. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ВИЯВЛЕННЯ ПЛАГІАТУ

За перевірку наукових робіт на наявність академічного плагіату, відповідає автор (аспірант, науковий керівник, науковий співробітник та ін.). В інституті створено комісію, яка розглядає надані результати перевірки в рекомендованих системах (Unichek, StrikePlagiarism), після чого приймає остаточне рішення.

Загальна схема пошуку ознак плагіату з використанням відповідної системи виявлення його повинна складатись з наступних етапів:

- відповідальна особа завантажує електронний варіант роботи у систему;
- система виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості перевіряє роботу та формує звіт подібності;
- звіт подібності передається для аналізу та прийняття рішення.

6. ВИКОНАННЯ ЕТАПІВ ПРОЦЕДУРИ ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХОДІВ З ПЕРЕВІРКИ НА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБІТ

Документи, що підтверджують факт перевірки на виявлення плагіату (повний протокол), розглядають в рамках засідання комісії Спеціалізованої Вченої ради, яка розглядає наукові роботи (дисертація, стаття, монографія та ін.) і комісія приймає рішення, щодо допуску їх до оприлюднення. Питання розгляду звіту подібності та рішення за його результатами має бути зазначено в протоколі засідання комісії окремим пунктом. Якщо робота приймається до захисту, то процес здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат вважається завершеним.

Якщо виявлені не зазначені автором запозичення, які не є академічним плагіатом, розміщені в розділах, які не описують безпосередньо авторське дослідження, або кількість цитат перевищує обсяг, виправданий поставленою метою роботи, робота повертається автору на доопрацювання з можливістю повторного подання на розгляд комісії. Причини повернення роботи мають бути зазначені у протоколі засідання. Якщо робота містить навмисні текстові спотворення, передбачувані спроби укриття запозичень або інші прояви академічного плагіату, робота не приймається до захисту та можуть бути зазначені у протоколі засідання. Якщо робота містить навмисні текстові спотворення, передбачувані спроби укриття запозичень або інші прояви академічного плагіату, робота не приймається до захисту та можуть бути застосовані заходи дисциплінарної та академічної відповідальності. Причини не прийняття роботи та характер відповідальності мають бути зазначені у протоколі засідання. Автор має право подати апеляцію згідно з Порядком присудження наукових ступенів.

7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення набуває чинності (на підставі рішення Вченої ради) з моменту затвердження директором Інституту.

Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися рішенням Вченої ради Інституту та затвердженням директором. У такому ж порядку Положення скасовується.